

LUPTA CU AMNEZIA

NUMĂRUL celor care au făcut închisoare din motive politice în România comunistă se ridică la 2.000.000. Dintre ei, 200.000 au murit în timpul detenției, asasiinați în sensul propriu al cuvântului sau supuși unui regim de exterminare de o cruzime nemăiîntâlnită. Alte mii de oameni nevinovați (poate zeci de mii, poate sute de mii, nimeni nu va ști vreodată exact) au fost fie împușcați pe stradă, fie urcați cu forța în tren și expediți în URSS, unde li s-a pierdut urma. (Câte un supraviețuitor mai apare din când în când și acum, ca un spectru întors din Infern.)

Cum au fost aleși toți acești candidați la moarte din masa de cetățeni români? S-au invocat, la vremea respectivă, diferite criterii, din dorința grotescă de a se păstra aparența de justiție. Judecând însă acum faptele dintr-o perspectivă istorică, ne dăm seama că anume a contat în realitate. Unii au fost luați aproape la întâmplare, ori de câte ori reprezentanții autorităților au intrat în panică și au vrut să intimideze populația. *Cei mai mulți, însă, au plătit, cu libertatea sau cu viața, îndrăzneala de-a fi fost cinstiți și demni, inteligenți și cultivați, harnici și bine situați în societate*, constituind un termen de comparație - incomod ca un denunț - pentru impostorii aduși la conducerea țării de forțele de ocupație.

Această acțiune criminală sistematică îndreptată împotriva oamenilor

zeul Victimelor Comunismului de la Sighet, una dintre puținele forme de luptă cu uitarea generală. Autorul lucrării, Cicerone Ionițoiu (născut la 8 mai 1924 la Craiova) a fost el însuși închis multă vreme, petrecându-și prin penitenciare și lagăre de exterminare 10 ani (din cei 26, la câți a fost condamnat în total, pentru "vina" de-a fi făcut poarte din conducerea organizației de tineret a PNT).

Și în închisoare, și în afara ei, Cicerone Ionițoiu a protestat permanent împotriva terorii comuniste, refuzând să moară și devenind un personaj indezirabil pentru autorități. În 1979, la intervenția președintelui de atunci al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, a fost lăsat să plece din România și să se stabilească în Franța. Nimeni nu știa că expatriatul trecea granița cu mai multe microfilme ascunse în pingețele pantofilor. Acele microfilme conțineau informații despre mii de oameni nevinovați care suferiseră sau muriseră în gulagul românesc.

A fost doar începutul. În străinătate, Cicerone Ionițoiu a continuat să adune și să sistematizeze informații, publicându-le în volume de mare

politici, despre viața și moartea lui Iuliu Maniu etc.

Dar dicționarul constituie poate cea mai importantă realizare a sa. El prezintă sinteza unei munci de o viață și finalizarea unor laborioase etape pregătitoare (din care au rezultat, printre altele, dicționarele parțiale, referitoare la anumite categorii de definiții politice: femei, preoți ș.a.m.d.).

Lucrarea a fost revizuită cu atenție și rigore de prof. univ. Florin Ștefănescu, care și-a cheltuit la rândul lui mii de ore din viață pentru a compara și ordona informațiile, pentru a le mări gradul de precizie, pentru a duce cât mai departe procesul de anamneză.

Cele 10 volume (însumând aproape 5000 de pagini) pe care le va avea dicționarul vor cuprinde referiri la aproximativ 50 000 de oameni închiși sau asasiinați de regimul comunist.

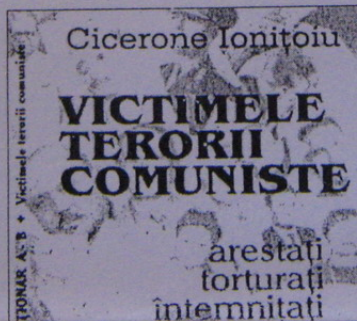
Informațiilor li se vor adăuga două mii și ceva de fotografii. Atât a mai rămas în memoria poporului român (ceea ce înseamnă în documente, dar și în amintirea supraviețuitorilor) din calvarul unei imense cohorte de victime.

țul Brașov... întemnițat... a fost denunțat de fiul său în timpul «reeducării» la care acesta era supus în închisoarea din Pitești...

BĂTRĂNU, Teodor. ...inginer... i-au rupt clavajula și i-au tumefiat tot corpul, folosind picioarele, curele și băte, pentru că spre ziua să fie aruncat într-un șanț de lângă baracă...

ADAMEȘTEANU, Cornel I. ...chirurg la spitalul din Târgu-Jiu... l-a salvat, ca medic, de la moarte pe capitanul Grigore Brâncuși, partizan, grav rănit în luptă cu Securitatea... a murit la Craiova, din cauza torturilor la care a fost supus de Securitate în timpul anchetei...

Este suficientă lectura unor asemenea fragmente pentru a începe să înțelegem ce proporții a avut masacrul. Profesori, preoți, ingineri și medici, bărbați și femei au intrat deopotrivă într-o apocaliptică mașină de tocat carne omenească. Pe lista lor adăugăm, pe măsura ce citim și alte pagini ale dicționarului, militari, țărani, scriitori, demnitari, avocați, muncitori, tot ce a dat mai bun societatea românească. Au fost întemnițați și cetățeni foarte vârstnici, dar și copii, împreună cu părinții lor sau femei însărcinate. Au fost practicate nu numai torturi cumplite, dar și forme de înșosire care par inventate de monștri, nu de oameni, cum ar fi obligarea fiului să-și denunțe și să-și pondească tatăl sau a credinciosului să-și aseseze într-un limbaj murdar

valoroși din punct de vedere profesional sau moral, asociată cu faptul că mulți dintre ei, nemaisuportând teroarea, au plecat din țară definitiv, a avut un efect catastrofal asupra evoluției societății românești. Practic, calitatea populației din România a scăzut într-un mod sensibil, ceea ce ne influențează și astăzi într-un mod negativ existența, fără șanse de redresare în viitorul apropiat. Dacă în prezent suntem exasperați de degradarea fără precedent a stilului de viață din România, trebuie să știm că la originea acestei stări de lucruri se află politica barbară de distrugere a civilizației românești, desfășurată timp de aproape o jumătate de secol (1945-1989) de ocupații sovietice și de complicității lor din România, grupați în partidul comunist și în Securitate.

Este foarte important să știm ce s-a întâmplat. Din nefericire, însă, nu prea știm. Alte popoare își inventariază, cu o minuție justă, victimele actelor de opresiune din trecut. Noi, deși am fost supuși unui adevărat genocid, trăim nepăsători exclusiv în prezent, surzi la vaierul celor două milioane de compatrioți ai noștri, de acum câteva decenii, pe care îi întemnițăm astfel încă odată, într-o umbră și friguroasă amnezie națională.

Dictionarul cu titlul *Victimele terorii comuniste* (din care publicăm în paginile 12-13 ale revistei, în avânt premieră, câteva extrase) reprezintă, alături de Asociația foștilor deținuți politici din România, revista *Memoria*, serialul TV *Memorialul durerii* și Mu-

răsunet, ca *Morminte fără cruce, Persecuția bisericii din România sau Rezistența armată a românilor împotriva comunismului între anii 1944-1960*. După 1989, această activitate de maximă importanță - care ar fi trebuit să intre în atribuția unei instituții de stat, cu un personal numeros - a fost susținută de cercetătorul solitar cu și mai multă fervoare, incluzând și strângerea de date referitoare la eroii revoluției decembriste.

Cicerone Ionițoiu a îmbătrânit. A ajuns să aibă mari probleme cu inima și a trebuit să se supună unor intervenții chirurgicale dificile, dar tot nu s-a dat bătut. Vine frecvent în România și face în continuare o muncă sisifică, investigând arhivele închisorilor, tribunalelor și spitalelor militare, cercetând inscripțiile de pe monumentele funerare și documentele aflate în păstrarea administrației cimitirelor, explorând presa vremii și, mai ales, consemnând ceea ce-și mai amintesc supraviețuitorii anilor de teroare.

Dictionarul reprezintă numai una dintre operele sale de salvare a memoriei colective. Autorul a mai elaborat în ultima perioadă studii de mare anvergură, bazate pe o documentație impresionantă, despre revoltele țărănești împotriva regimului comunist, despre armata de torționari folosită de acest regim pentru lichidarea adversarilor

ca este puțin. Este. Dar cu fiecare zi care va trece va fi și mai puțin. Timpul lucrează ca un factor de eroziune nemilos asupra informațiilor, degradându-le, dispersându-le, făcându-le, în cele din urmă, să dispară complet. Documentele se umezesc, ard sau se fură, cei care au amintiri îmbătrânesc și mor. Dictionarul reprezintă un instantaneu a ceea ce se mai știe în prezent despre victimele terorii comuniste. O încercare de a opri timpul, fie și cu o întârziere regretabilă, din acțiunea sa distructivă.

Se va mai spune că până și datele despre cei păstrați totuși în memoria noastră - și menționați în dictionar - sunt incomplete. Da, sunt. Dar tocmai aceasta le mărește dramatismul. Caracterul lor incomplet sugerează mai bine decât orice altceva o acțiune de recuperare. Este ca și cum am fi recuperat o arhivă din adâncul mării. Unele foi s-au lipit între ele și multe pasaje sunt șterse. Dar în fragmentele de text descifram istorii cutremurătoare:

"BĂUCESCU, Alexandru. ...din cauza torturilor a înnebunit în închisoare...

ALEXANDRESCU, Constantin. ...profesor, doctor în filosofie... arestat și schingiuit la Ministerul de Interne... condamnat la muncă silnică pe viață... soția sa a fost de asemenea arestată...

BĂRSAN, Florin. ...preot din jude-

crediță. O represiune nemilosoasă a fost declanșată și în otrăvirea familiilor celor arestați, care au fost date afară din case, deposedate de bunuri, supuse unor anchete de intimidare, private de drepturi.

Din dictionar reiese, indirect, că societatea românească s-a opus cu îndârjire și curaj genocidului comunist. Rezistența organizată în munți, energică împotriva a țărănilor la colectivizare, solidaritatea unei mari părți a populației cu cei hăituiți de autorități dezmint ideile stereotipă a pasivității românilor. În același timp, însă, episoadele dintr-o țară consemnate în dictionar vorbesc despre climatul de degradare morală pe care regimul comunist a reușit în cele din urmă să-l instituie: au existat multe trădări (unii au fost reclamați la Securitate de cei cărora le făcuseră mult bine, unora salvându-le viața), au apărut și profitorii cinici ai situației etc.

Interpretarea tuturor acestor fapte trebuie lăsată însă în seama istoricilor și filosofilor. Deocamdată, ne facem datoria de a prezenta pur și simplu cititorilor *României literare* dictionarul - lucrare realizată de un erou al luptei cu amnezia națională. Misiunea lui - îndeplinită - a fost să salveze ce se mai poate salva din informațiile despre nenorocirea care: s-a abătut asupra noastră după cel de-al doilea război mondial.

Alex. Ștefănescu

România literară 3